## INTERVJU: DR. GUSTE SANTINI, PREDSJEDNIK ODBORA VJEROVNIKA "MIRNE" ROVINJ

### "Mirna" je potonula u tajkunskoj igri "sve za ništa"

Ali, u slučaju restrukturiranja, i vjerovnici bi, a ne samo radnici i Grad Rovinj, bili na dobitku. Vrijednost nekretnina u Rovinju raste. Mirna i danas ostvaruje dobit, koju će s preseljenjem samo - povećati, a vjerovnici naplatiti sva svoja potraživanja (što je sada čista utopija)

Razgovarao Ivo JAKOVLJEVIĆ

Pisati povijest "Mirne" znači pisati povijest Rovinja. Ali, dok se taj istarski grad razvija iz godine u godinu, njegov tradicionalni zaštitni znak, tvornica "Mirna" danas, nakon 130 godina rada, stoji pred naizgled neizbježnim krajem. Nad tom je, donedavno vodećom hrvatskom tvrtkom u ribarskoj industriji, otvoren stečaj. Mirna i sada izvozi 95 posto proizvodnje, ali joj je budućnost krajnje neizvjesna. Za razgovor smo, stoga, zamolili predsjednika Odbora vjerovnika, dr. Gustu Santinija, kako bi kao ekonomist dao svoj pogled na "Mirnine" zadnje šanse.

Odmaknimo se načas od "Mirne" u stečaju i vratimo na zelenu i plavu magistralu: poljoprivredu, ribarstvo i turizam, kao temeljne hrvatske prirodne izvore za dinamiziranja ukupnog razvoja zemlje. Kako je moguće da Slavonija i Jadran imaju toliko velike poslovne minuse, iako bi morali biti polugama novog, dugoročnog razvoja?
- Izrazi zelena i plava magistrala su vrlo kompleksni pojmovi, a mi najčešće govorimo tek o jednom njihovom dijelu. Hrvatska je, a to se obično ispušta iz vida, bila trajno orijentirana izvozu. Upravo je zbog toga stalno isticala potrebu realnog tečaja tadašnjeg dinara, jer je s pravom njegovu precijenjenost smatrala instrumentom višegodišnje preraspodjele dohotka na štetu hrvatske privrede i proračuna.

### Precijenjeni tečaj uzdrmao i ribarstvo

* Je li precijenjeni tečaj dinara (usporediv s današnjom precijenjenošću kune!) bio ključni uzrok vojedobne "eksploatacije" Hrvatske, pa onda i stalne erozije njezina panonsko-jadranskog potencijala?

- Da! U tom smislu i poljoprivreda i prehrambena industrija, izravno ili neizravno orijentirane na izvoz, bile su «eksploatirane». Od uspostave samostalne hrvatske države, međutim, ti se odnosi pogoršavaju, jer umjesto osmišljene koncepcije restrukturiranja privrede, nastupa destruktivna privatizacija, čije ćemo posljedice ispaštati generacijama. Tečaj kune i cijeli niz izvedenih mjera iz tako definiranog cilja rezultirao je stagniranjem izvoza i enormnim rastom uvoza u proteklih desetak godina. Pokrivenost uvoza izvozom dosegla je zabrinjavajuću granicu od samo 40-ak posto.

* Nije li krunski paradoks hrvatskoga gospodarstva, tobože oslonjenog na tu stratešku sponu

zelene i plave magistrale, u tome što se već desetak godina najviše stope rasta uvoza ostvaruju baš u - poljoprivredi i prehrambenoj industriji?

- Do 1990-e, politikom cijena provođene su značajne preraspodjele, to treba reći, na teret poljoprivrede i prehrambene industrije u cilju obuzdavanja inflacije. Upravo zbog toga nikad nismo dosegli svjetske standarde u potrošnji ribe i ribljih proizvoda. Ribarska se industrija svela na konzerviranje srdele. Prema tome, odgovor na Vaše pitanje je da ono što smo imali - to smo destruirali, a ono što nismo imali - nismo ni mogli uništiti. Tuna je, primjerice, danas veliki hit. Međutim, nije potpuno jasno koji su konačni svekoliki učinci, posebno ako se ima u vidu prehrambeni lanac. Ipak znakovito je da tuna ne predstavlja izvozni već naručeni proizvod. Drugim riječima, uzgoj tune proizlazi iz nepodmirene potražnje zemalja uvoznica, te objektivne kvalitete naše tune, a ne kao osmišljen hrvatski proizvod.

* "Mirna" je više od stotinu godina bila vodeća ovdašnja tvrtka za preradu ribe. Zašto je sada u stečaju i gotovo pred likvidacijom?

- Procjenjujem da je hrvatska ribarska industrija nakon 1990-e, zbog raspada jugoslavenskog tržišta, izgubila znatan dio potražnje. Dodatno je izgubila raspadom SSSR-a i istočnoevropskog tržišta. Budući da su najveći ribarski kapaciteti bili u Hrvatskoj, učinak tih minusa je bio neminovan. Ipak, pravi je odgovor lokacija "Mirne" na kojoj ta tvornica djeluje. Ne treba gubiti iz vida da 55.000 (u vrijeme pretvorbe bilo ih je 75.000) četvornih metara predstavljaju značajno bogatstvo, pa je ono u uvjetima restauracije divljeg kapitalizma po formuli «sve za ništa» odmah postalo vrlo interesantno. Objektivne poteškoće bile su samo katalizator u pravcu ubrzanja procesa destrukcije Mirne. Pojedinci i radnici koji su željeli sačuvati Mirnu jednostavno su se utapali u živi pijesak.

**"Mirna" u stečaju, a stvara dobit!**

* Što se promijenilo otvaranjem stečaja?

- Ohrabruje da je otvaranje stečajnog postupka započelo jednodušnim stavom da se nastavi proizvodnja. Po riječima stečajnog upravitelja proizvodnja pokriva troškove, čime su sada vjerovnici i u najgorem slučaju zaštičeni. Pitanje koje se meni nameće je slijedeće: kako je moguće da tehnološki zaostala "Mirna", sa relativno višim troškove, ne proizvodi gubitke? Imajući u vidu odluku vjerovnika i pozitivan odnos grada Rovinja, vjerujem da će i Istarska županija te državna vlast jednako realno sagledati problem, te sudjelovati u njegovom rješavanju. Njezinim restrukturiranjem, naime, svi dobivaju.

* Što bi tko dobio opstankom i poslovnim preporodom "Mirne"?

- Hrvatska dobiva šansu da njezina ribarska industrija iskoristi sve komparativne prednosti, te da doprinos ribarske industrije ukupnom razvoju zemlje bude višekratno veći nego što je danas. Ne treba zaboraviti da je i jadranska srdela posebna srdela, i tako je već po prirodi stvari definirana kao poseban - zašto ne elitni? - proizvod. Ipak ne radi se samo o srdeli. Gašenje Mirne otvorilo bi problem tko će ubuduće i za čiji račun dobiti koncesiju za izlov ribe, koju ćemo

vjerojatno velikim dijelom uvoziti. Ako Mirna nema budućnost, kakva je tek sudbina ostalih tvrtki u proizvodnji hrane? Mirnina orijentacija na ulov od 65 umjesto današnjih 20 tisuća tona, dovoljan je dokaz koliko je ribarska industrija bila zapostavljena, ali i da tako više ne smije biti. Vodeći ljudi Istarske županije znaju da su radnici u Mirni iz okolice, a tek manji dio iz Rovinja, pa je prema tome Mirna i županijski problem. Isto vrijedi i za gotovo 1000 ribara. Kada se sve to zbroji jasno je da nitko razuman neće propustiti šansu da osigura radno mjesto za toliki broj građana. Finale je najznačajnije: mora se shvatiti da je riba temelj velikog stabla prehrambenih proizvoda što omogućuje razvoj poljoprivrede u unutrašnjosti Istre, stvaranjem prepoznatljivih i izuzetni zdravih prehrambenih proizvoda. Ne treba, također, gubiti iz vida da turizam bez razvijene ribarske industrije znači osiromašenje ponude sa multiplikativnim minusima. Ističem Sloveniju koja je zadržala ribarsku industriju u mjeri u kojoj je to bilo moguće.

**Kraj "Mirne" - fešta u Izoli**

* Likvidacija "Mirne" najvjerojatnije bi bila dobitak za konkurenciju iz Izole?

- U to ne sumnjam. Ali postavljam pitanje zašto je Izola toliko otišla dalje u tehničko-tehnološkom pogledu iako pred desetak goditna tako nije bilo? Treba shvatiti da gubitak Mirne sugerira povezivanje hrvatskih ribara sa slovenskim i talijanskim preradbenim kapacitetima. Nije teško zaključiti da će u perspektivi monopsonista ribe u Istri sagraditi odgovarajući prehrambeni kapacitet. Koji su gubici iz takvog scenarija, vjerojatno će sagledati čelnici Županije prije nego što donesu konačni odgovor. I Grad Rovinj mora aktivno sudjelovati u prenamjeni postojećih lokacija koje danas zauzima Mirna. Ne treba gubiti iz vida da razvoj i specijalizacija u turizmu, koja je u Istri u tijeku, predstavlja šansu da se «stvari poslože» na najbolji mogući način. Preseljenje Mirne značit će novu kvalitetu za Rovinj i sve njezine građane.

* A "Mirnini" vjerovnici, koje Vi zastupate?

- Vjerovnici bi također morali biti na dobitku. Vrijednost nekretnina u Rovinju raste. Mirna osigurava pozitivni financijski rezultat danas, što znači da će ga preseljenjem dinamizirati. Razumno upravljanje Mirnom znači naplatu cjelokupnih potraživanja vjerovnika, što je sada prilično teško izvodljivo.

**Scenarij za spas "Mirne"**

* Kakav je, dakle, scenarij za «spašavanje» Mirne?

- Moje viđenje je otprilike slijedeće: najprije valja definirati realno stanje u kojem se Mirna nalazi; potom valja definirati u tehnološkom, ekonomskom, financijskom i pravnom pogledu moguće scenarije. Cjelokupna operacija mora se izvesti sinhronizirano kako bi se dinamizirao cjelokupni proces. U osnovi ideja je da vjerovnici dio potraživanja pretvore u dionice. Preostali bi dio bio podmiren obveznicama koje bi se izdale temeljem nekretnina, kojima Mirna danas raspolaže. Ovaj iznos bi bio uvećan za dio koji je potreban pri uspostavi proizvodnje na novoj lokaciji. Za

naplatu emitiranih obveznica jamčio bi Grad Rovinj, jer bi se prodajom postojećih lokacija otkupljivale obveznice ili bi ih se zadržalo i tako «pretvorilo» u obveznice lokalne uprave i samouprave. Obveznice bi kotirale na burzi, što bi omogućilo njihovim vlasnicima da ih utržuju po tržišnim cijenama. Podrška Županije i države u cjelini učinili bi ovaj postupak učinkovitijim ali i kao slučaj koji bi mogao poslužiti mnogim drugim tvrtkama koje su u stečajnom postupku.

**Ne uspijem li, dat ću ostavku**

* Što ćete učiniti ako Vaš projekt ozdravljenja Mirne ne prođe ili ne uspije?

- Javno ću se povući sa mjesta predsjednika Odbora vjerovnika. Zatim, javno ću obrazložiti zašto nismo uspjeli. I konačno, za mene najvažnije, napisat ću knjigu pod naslovom: «Mirnu smo spasili/uništili» u ovisnosti o uspjehu ili neuspjehu.